

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 L.
» četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto 35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 96

V Gorici, v sredo 2. decembra 1925.

Leto VIII.

Neurankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglaš-
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v na-
prel. List izdaja kon-
sorcijski
»GORIŠKE STRAZE«
Tisk Zadruga tiskar-
v Gorici, Riva Piazzet-
ta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 3.
(prej Scuole).

Javen predlog.

Strasna borba, ki se je vžgala ta mesec med krščanskimi socialisti in edinjaši, ni napravila na našo javnost ugodnega vtisa. Kdor ima odprte oči za ljudsko življenje, mora to brez pridržka priznati. Naši ljudje razumejo boj za načela, razumejo, da je treba ostro in odločno udariti, ko gre za življenske koristi ljudstva, ne ljubijo pa osebnega pričkanja in opravljanja.

Narod čuti skoro nagonsko, da je tak način boja na vse gleda kvaren: kvaren za obe stranki, kvaren za kulturo, za politiko in kulturno življenje Slovencev in Hrvatov v Italiji.

Že davno je od tega, kar je zraslo in dozorelo v meni in mojih prijateljih spoznanje, da je treba napraviti temu stanju konec. Ne z lepimi besedami, ne z opomini, ne z rodoljubnim rotnjem, zakaj to nima nobenega učinka.

Kdor ima um na pravem koncu, se mora odločiti za drugo pot. Obe stranki naj si moško priznata pravice, ki vsakemu gredo, priznata naj si ena drugi svobodo do udejstvovanja. To je prvi korak.

Nato naj se obe stranki v vesti vprašata, kaj imata mimo vseh razlik skupnega. Vsak priprosti človek nam lahko pove, v čem obstoji naša skupnost. Pove nam pa lahko tudi, da kar je skupnega, je treba s skupnimi močmi stalno gojiti, čuvati in braniti. Stalno delo zahteva pa stalnega skupnega organa in zato stavim javni predlog, naj se ustanovi nad obema strankama Narodni svet.

Pooblaščen sem k temu predlogu od Kmečk = delavskih zvez cele

pokrajine, od »Političnega društva za Hrvate in Slovence« v Istri, in od Političnega društva »Edinosti« v Gorici.

Obe stranki naj odpošljeta po načelu enakopravnosti v Narodni svet enako število članov, ki bodo vodili našo skupno akcijo, kadar pojde za nastopne zadeve: 1. borba za slovensko = hrvaško šolstvo, 2. za enakopravnost našega jezika v uradih in v vsem javnem življenju, 3. obramba politično preganjanih oseb, 4. skupne gospodarske zadeve, 5. manjšinsko delo in 6. narodno zdravje.

V teh šestih rečeh so zapopadene skupne koristi vsega našega naroda brez razlike na stan in svetovno naziranje. V njih je zaklenjeno skupno bogastvo, katerega mora braniti vsak človek naše krvi v tem trenutku naše zgodovine.

Nočemo razpravljati, zakaj nimamo še »Narodnega sveta«. Proč z očitki, proč z obtožbami! Na umu imejmo le eno: da se »Narodni svet« res ustanovi!

Zavedam se, da tolmačim s tem predlogom mišljenje našega ljudstva od Triglava do Zadra. Dovolj moči je bilo že razsipanosti v osebnih borbah, sposobnost strank naj se obrne na stvarno in tvorno delo.

»Narodni svet« se MORA ustanoviti. »Narodni svet« se bo ustanovil.

Ako se nasprotna stranka s predlogom strinja, jamčim, da bomo imeli »Narodni svet« za božič tega leta.

V Gorici, 1. decembra 1925.

Dr. E. Besednjak.

Kaj se godi po svetu?

Stefan Radić je brezdvomno ena najkrepkejših in najvidnejših osebnosti v današnji jugoslovanski politiki. Ima svoje hibe, toda ima tudi svoje vrline. Večkrat smo že bili primorani, da smo njegovo nedosledno, skakajočo politiko obsodili in podčrtali njeno kvarnost. Danes pa hočemo pokazati tudi eno dobro stran tega zanimivega političnega borca. Navesti hočemo v kratkem njegovo mnenje o stališču narodnih manjšin in o njihovih pravicah glede šolstva. Ker je Radić sedaj prosvetni minister in član jugoslovanske vlade, njegovo naziranje gotovo ni brez tehtnosti in si bo mogoče polagoma priborilo upoštevanje in uvaževanje. Zavedati se namreč moramo, da Radićevi nazorji niso osamljeni in — kar velja še več, — da je Radić član vlade, ki zastopa večinski narod v državi z mnogimi narodnimi manjšinami. Radićeva izvajanja se ozirajo sicer v prvi vrsti na razmere v Jugoslaviji, vendar pa veljajo njegovi načelni poudarki za vse države in njihove narodne manjšine.

Radić pravi:

V mejah države.

»Vprašanje narodnih manjšin se mora rešiti v mejah države in sicer potem sporazuma z večinskimi (državnimi) narodom. Vlada pa naj dovoli manjšinam popolno enakopravnost.

Kulturna avtonomija.

Sem za kulturno avtonomijo naših lastnih narodnih manjšin v inozemstvu. Iz tega pa sledi samo po sebi, da bi zagovarjal kulturno av-

tonomijo za narodne manjšine v Jugoslaviji, kajti ravno pri vprašanju narodnih manjšin povzroči dvojna morala največjo škodo.

Dobrobit manjšin poveča ugled države.

Resnična dobrobit narodne manjšine je za ugled, za zunanje politično priznanje in vpoštevanje države velike važnosti trdim celo, da večje važnosti kakor konzulati in zastopstva. Brezdvomno je za povdignje ugleda Jugoslovancov v Nemčiji velike važnosti, če se naši Nemci počutijo v ugodnem in zadovoljivem položaju. Narodi morajo posnemati nas Hrvate in Srbe: spoštovati se morajo. Vprašanje narodnih manjšin se ne da rešiti s trmoglavostjo, temveč samo s kulturno politiko, ki temelji na moralnih in etičnih načelih, s politiko trezne pameti. Pamet in razum vodita vedno do sporazuma.

Nacionalizem pomenja zaostalost.

Nacionalizem v današnji obliki pomenja gospodarsko in kulturno zabitost. Je neekonomičen in protikulturen. Ravnotako je negospodarska v slabem pomenu besede nacionalistična in iredentistična manjšinska politika. Sem zagovornik narodne samobitnosti in samosvojestvenosti, toda oboje mi je samo pot do človeštva in človečanstva.

Porebna je trezna politika.

Ne z osornim zahtevanjem, ne s pretiravanjem dejstev in ne s preračunjenim kopičenjem težkoč kakor to delajo nekatere manjšine se ne sme voditi manjšinska poli-

tika. Tudi politika podžigajočih strasti, ki jo izvajajo včasih soplemenjaki v državi, v kateri živi jedro naroda, ne privede do cilja. Samo s trezno in razsodno politiko, ki se opira na neizpodbitna in neoporečna dejstva, vtemeljuje in dokažejo lahko narodne manjšine svoje pravice in zahteve. Če spriča namreč nepristranska preiskava, da je bila kaka pritožba pretirana ali ne zadostno vtemeljena, potem se smatrajo tudi druge opravilene pritožbe za pretirane in vsled tega za neumestne in brezpredmetne.

Glavne točke manjšinske politike.

Po mojem so štiri glavne točke, katerih se mora držati manjšinska politika: 1. Manjšinska politika se mora voditi in uveljavljati v lastni državi; z ničemer ne sme težiti preko mej dežele in države. 2. Manjšinski politiki morajo načelovito odgovorni, svoje odgovornosti se zavedajoči manjšinski voditelji. 3. Manjšinska politika se mora izvajati z iskrenostjo in javno ter se ne sme zavesti na tajna pota. 4. Biti mora trezna politika dejstev, ne pa preračunjenih pretiravanj.

Kmeta teži najbolj krivična manjšinska politika.

Bolj kot izobraženec trpi pod krivicami, ki tarejo narodno manjšino, kmet. Od vseh stanov si on gospodarsko in socialno najtežje pomaga in se brezpravnosti ne more upirati. Zato manjšinsko vprašanje pri vseh narodnih manjšinah ni vprašanje, ki je pereče za izobraženstvo, temveč v prvi vrsti vprašanje, ki se tiče kmeta. Sporazum med manjšinskim izobraženstvom in med manjšinskim kmečkim ljudstvom je načelni predpogoj za rešitev manjšinskega vprašanja. Pri izobražencih se namreč večkrat

vdejsvuje pregovor: »Rečem ti, da mi ne porečeš; imenujejo se izobraženci, a prave, oživljajoče izobrazbe nimajo.

Šolstvo mora biti nepolitično.

Kot prosvetni minister sem si postavil načelo, da v šolstvu ne sme biti nikake politike. Iz tega sledi, da morajo v šolskih vprašanjih biti merodajni samo kulturni in ne politični vidiki. Kulturni podvig in okrepitev narodne manjšine je naša skupna korist. Jezik, v katerem izražamo svojo kulturo, je sicer last naroda, kultura je pa mednarodna. Naša dolžnost je, da dvignemo med narodnimi manjšinami pismenost, če prav za naše manjšine ta poudarek ne velja posebno, ker je pismenost med njimi že itak zelo razširjena. Važno je vprašanje učenega jezika in naučenje državne jezika. Narodne manjšine se morajo priučiti državnega jezika. To je za nje v socialnem in gospodarskem oziru velike važnosti. Ne sme se pa, to je samo po sebi razumljivo, narodne manjšine k temu prisiliti; življenske potrebe jo bodo itak same dovedle do tega spoznanja.

Ljudskošolski pouk se mora vršiti v maternem jeziku.

Kar se tiče šole, se morajo v njej v prvi vrsti vpoštovati vzgojnoslovni oziri. Redni pouk se mora vršiti v maternem jeziku, o tem ni nikakega dvoma. Moje splošno načelo je, da ima vsak državljani pravico, da se temeljito nauči svoj materni jezik. Najslabše je, če se narodnim manjšinam delajo ovire pri učenju lastnega jezika in se pri tem zane marja tudi državni jezik. Na ta način se jih potisne v kulturno manjvrednost, kar gotovo ni v korist države.

DNEVNE VESTI.

Naši javnosti.

Poslanec Besednjak je odotoval davi iz Gorice s starostjo »Zbora svecenikov« č. g. Švaro v Treviso, kjer bosta posredovala radi cerkvenih zvonov. Od tam gre poslanecva pot v važnih gospodarskih zadevah v Rim, kjer bo tudi natanko poizvedel, kako se imajo društva ravnati vsled novih določb društvenega zakona.

Goriška Mohorjeva družba.

Gospodje poverjeniki, ki namestavajo sami dvigniti knjige Goriške Mohorjeve družbe, lahko to store od četrtega dne 10. decembra t. l. naprej v uradnih postorih Corso Verdi št. 1, I. nadstropje (Marzinijeva hiša).

Miklavž prihaja.

Goriški »Mladikarji« so brez pristanika na delu. Če pogledaš v njih prostore, vedno se nekaj pripravljajo. V nedeljo ob 4. uri popoldne bo obiskal »Mladiko« sv. Miklavž. Kdor hoče Miklavžu povedati, kaj in komu naj prinese leskovke ali darov, naj se zgleda v soboto popoldne in nedeljo zjutraj v »Mladiki«. Na sporedu je tudi izvirna bajka, ki jo je dobro znani neznanec spisal in ji pridejal glasbene točke sam gospod Vinko. Ker bo tako lepo, bo smel v dvorano vsak le z vabilom. Vsotpnine pa ne bo. Starši, privoščite sebi in svojim malčkom prijetno miklavževanje!

Goriško okrajno učiteljsko društvo zboruje 3. decembra t. l. v Gorici v Trgovskem domu ob 10. uri po

sledečem dnevnem redu: 1. Predsednikovo poročilo. — 2. Blagajnikovo poročilo in odobritev računov za 1925. — 3. Leopold Paljk: Gospodinjina nadaljevalna šola, njena važnost in ustroj. — 4. Volitev novega odbora. — 5. Razni nasveti in predlogi. — Polnoštevilna udeležba je stanovska dolžnost in jo priporoča odbor.

Novi francoski ministri.

V soboto 28. novembra se je leposrečilo prejšnjemu zunanjemu ministru Briandu, da je spravil skupaj novo vlado. Najbolj nesrečno ministrstvo, finančno, je prevzel Loncheur, vodja radikalne levice. Painlevé, dosedanji ministrski predsednik je pa šel v vojno ministrstvo.

Kdaj?

»Tribuna« piše, da se bo vršila obravnava o Matteottijevem umoru šele meseca februarja. Prej ne morejo sodniki prebrati vseh zapiskov.

Mussolini in sv. Francišek.

Ob 700-letnici smrti sv. Franciške Asiškega je razposlal ministrski predsednik vsem italijanskim konzulatom po svetu okrožnico. V njej slavi Mussolini sv. Franciška in pravi, da je dala Italija svetu Vincija, najboljši je pa ponosna na sv. Franciška; koder bodo Italijani slavili asiškega ubožca, tam bodo poveličevali slavo Italije, odkoder je vzšla tako čudovita zaria. Toda pred 700 leti...

Stari lisjak.

Bivši ministrski predsednik Jancz Giolitti je še vedno neupogljiv politik. Ob priliki glasovanja za pokojnine družinam padlih fašistov je pozval Farinacci vse fašistovske poslance, naj v znamenje žalosti vstanejo in molče počastijo mrtve fašistovske borbe. Vsi so vstali razen poslanca Poggia in Giolittija. Ko je bil globoki molk končan, napade neki poslanec Giolittija, ker ni vstal. »Farinacci je pozval le fašiste,« odvrne Giolitti. Poslanec Cavazzoni zavpije: »Jaz sem vstal pa nisem fašist.« Giolitti pa mirno pove: »Storili ste pač kakor ste hoteli.«

Proti političnim emigrantom.

V soboto je poslanska zbornica sprejela določbe proti tistim politikom, ki so ušli iz Italije in v tujini rušijo ugled države. Te določbe so zelo stroge. Dotični izgubi državljanstvo, premoženje se mu zapleni in še več podobnega. Fašistovski »Popolo di Roma« zahteva, naj se ta postava porabi najprej proti vodji Ljudske stranke Don Sturzu, proti sindikalistu de Ambriu in proti nekdanjemu ministrskemu predsedniku Nittiju.

Pašičeva proslava.

Glavni odbor radikalne stranke je sklenil, da se bo proslavila 80. letnica sivega Pašiča kar najbolj slovesno dne 12. februarja prihodnje leto. Da počastijo sivolasega državnika in politika so že sestavili poseben odbor, ki bo pripravil knjigo o Pašičevem delovanju. Iz izkupička te knjige bodo sezidali Pašiču spomenik.

Vesela novica.

Mednarodni agrarni zavod v Rimu, ki so ga ustanovili Amerikanci, je dokazal, da so letošnji pridelki obilnejši od lanskih. Skupna svetovna žetev je letos za 10 odstotkov večja od lanske. V Ameriki je letos zraslo toliko bombaža, da bo do letos cene obleki gotovo padle. In če se poceni živč in obleka, se bo svet otresel sivih skrbi. Tudi v političnem življenju se bo to zelo poznalo. Saj je že rajni Ljennin dejal nekoč: »Ruska politika bo tako šla, kot bo hotel »tovariš« žetev.« Res je to. Da bi le bilo tudi res kar pravijo v onem zavodu doli v Rimu.

Angleži odhajajo.

V ponedeljek so prve angleške čete odšle iz Kolina. Tako bodo Angleži do božičev že popolnoma izpraznili kolinski pas.

Škof Slomšek vzor slovenskega rodoljuba.

Slomšek je imel zaradi neustrasne brambor narodnih pravic mnogo strastnih nasprotnikov in sovražnikov. Bil je pravi narodni mučenik! Dolžili so ga celo veleizdaje. Vzrok temu sovraštvu najdemo v brezmejni ljubezni Slomšekovi do slovenskega naroda. Prezirali so ga, obrekovali, podtikali mu najhujše in najpodlejšje namene. Zaradi tega ni bil Slomšek nikdar odlikovan, niti za tolike zasluge za avstrijsko šolstvo. Ostal je do groba brez priznanja. Edino odlikovanje njegovega blagoslovljenega delovanja je bila zavest, da je svoje dolžnosti povsod in z največjo natančnostjo izpolnjeval.

A hujši kot sovražniki v višjih krogih so bili nasprotniki v bližnji okolici. In zakaj? Ker se je bojeval odkrito za svete pravice svojega naroda. Našega naroda nasprotniki so ga na nečuten način črtili in preganjali. Sumničili in obrekovali, zasledovali in tožili so ga, kjer se le mogli. V Mariboru so nahujskali poulično druhal proti njemu. Pred njegovo palačo so prirejali hrupne in burne demonstracije, celo kamenje je letelo proti njegovim oknom. In ko je Slomšek

Ena izmed redkih

je belgijska država. Vlada je namreč sklenila, da bo precej zmanjšala število svojih vojakov. Denar bo raje porabila za socialne ustanove.

»Svalbard«.

Po meddržavnih pogodbah je vse otočje Spitzbergov pripadlo Norveški. Otočje meri 65.000 kvadratnih kilometrov in je zelo bogato na premogu. Otočje bo tvorilo posebno pokrajino. Ne bo se pač več nazivalo Spitzbergi, marveč kot v starih časih »Svalbard«, kar se pravi po naše »mrzla obala«.

Komunistični zbor.

Ruska komunistična stranka sklicuje svoje zborovanje za konec decembra. Na strankinem zborovanju bodo razpravljali predvsem o strokovnih organizacijah, o enotni fronti delovnega ljudstva in o mladinskem gibanju. Do konca leta bo število komunistov na Ruskem doseglo 900.000.

Društveniki, primerjajte!

XXVIII. občni zbor »Prosvetne zveze« v Ljubljani se je vršil dne 26. novembra. Iz poročil razvidimo, da se tudi bratska Prosvetna zveza na Kranjskem močno giblje. Društvo ima 200 starih; na novo je pristopilo 16. Članov je vseh skupaj 9870; vsa društva so priredila 747 predavanj; prosvetnih večerov 85, 29 veselice in 67 raznih prireditev. Zveza je vpeljala tudi skioptična predavanja, ki so se zelo obnesla. To bi moralo biti tudi pri nas. V Zvezi so včlanjena tudi »Pevska zveza«, ki izdaja glasilo »Pevec« in »Ljudski oder«, ki goji dramatiko, »Krščanska ženska zveza« in »Zveza za rok. društva«. Zveza sama pa izdaja za odbornike »Vestnik«; letos so sprejeli za društveno glasilo »Naš dom«. Zveza ima včlanjene celo štiri radio-klube.

Nekaj pa imajo na oni strani, česar mi nimamo: dosti društvenih domov: 104 so. 9 društev ima godbe na pihala, 4 popolne orkestre, 16 pa tamburaške zборе. — Podali smo tu nekaj pregleda, da lahko naši društveniki primerjajo delo naše Prosvetne zveze z onim. Naj bi ta vzgled naše fante in dekleta še bolj podžgal za večjo vnemo po naših društvi.

Največja knjiga.

V Baltimoru v Ameriki je izšla največja knjiga na svetu. V njej so popisane republikanske borbe južnih držav. Knjiga je 500 funtov težka, velika je par kvadratnih metrov. Strani so pa tako debele, da jih je treba s posebnim električnim strojem obračati.

nekaterikrat govoril v mariborski »Citralnici« in vnama Slovence k narodnemu delu, je sovraštvo proti njemu dospelo do vrhunca. Ni bil več gotov niti življenja. Prijatelji so mu celo svetovali, naj zapusti mesto, da se ne dogodi kaj hujšega. Njegovi najožji prijatelji so se bali za njegovo življenje. Kdo se ne bi ustrašil takega surovega boja in ne odvrget orožja? Toda Slomšek je ostal nepremakljiv kakor hrast na gori. Na Slomškega je mislil Jurčič, ko je zapisal za Slovence tako znamenite besede: »Trd bodi, neizprosni, mož jaklen, kadar brani ti je časti in pravde narodu in jeziku svojemu.« Vse sovraštvo je hladnokrvno prenašal. Bal se ni nikogar; od svojih nazorov, ki so bili utemeljeni v sveti pravici, ni niti za picico odnehal. Bil je značaj; ki živi in umrje za svoja načela. Na vsa podla obrekovanja, na vse zasramovalne pesmi je odgovorjal: »Naj govore ljudje kar hočejo, a mi delajmo, kar je prav! V pravici je naša prihodnost in naša zmaga!« Pripravljen je bil raje vse, tudi življenje, žrtvovati, kakor pa postati nezvest svojemu prepričanju in svojemu narodu.

Taka značajnost in tolika odločnost Slomškovega delovanja ni mogla dolgo ostati brez vidnih sa-

Si truden?

Če si, stori kar uči angleški zdravnik Symonds: Pij po požirkih vodo z raztopljenim sladkorjem; potem leži na hrbet, zapri oči in na ničesar ne misli. Čez 5 minut vstani. Nič več ne boš občutil trdnosti.

Avtomobilske nesreče v Parizu.

Pariz postaja mesto avtomobilov. Nesreče se vedno vrstijo. V 18 mesecih je bilo povoženih 2373 oseb. Zdaj mislijo po sredi cest potegniti belo črto; na desni bi šel promet dol, na levi gor. Bolj duhoviti so v Ameriki. Če avto prenašlo dirja, vrže stražnik pod kolesa desko obito z žebli. To bo menda najbolj uspešno.

Moderen spomenik.

Predsedniku turške republike Mustafi Kemal paši bodo postavili ob vhodu v Zlati rog v Carigradu velik spomenik. Dunajski kipar Kriepel je že izdelal osnutek, ki kaže kip turškega paše v moderni shimmy obleki. To bo prvi spomenik na svetu v taki obleki. — Kemal paša je tudi sicer mož novih nazorov. Ko so obhajali pred dnevi v Angori turški narodni praznik, si je gospod predsednik poveznil cilinder na glavo. Tudi v vojsko je vpeljal nove uniforme, ki so od dale slične bolgarskim.

Največji časnik.

Največji časnik na svetu je izšel l. 1859. v Ameriki. To je bil »Illuminated Quadrupel Constellation«, ki je izšel v spomin obletnice ameriške samostalnosti. Bil je tako velik kot biljardna miza; imel je 4 strani; na vsaki strani 104 stolpcev. 40 urednikov je delalo pri tej številki skozi osem tednov. Ta časopisni velikan bo izhajal vsakih 100 let enkrat. Prihodnja številka bo izšla šele l. 1959. Naročniki imajo še dovolj časa.

Na obe strani prav.

V Holandski Indiji na otoku Saparoea, kamor pošiljajo kaznjence, so zapor na poseben način uredili. Kdor je obsojen na dva meseca zapora sme hoditi v svojo hišico jest in spat. Glavno je, da pride v zapor le od 6. do 11. ure predpoldne ter od poldne do 4. ure. Jetnikom bi pa bilo kljub temu še bolj prav, če bi vlada reč obrnila.

Drage zaušnice.

Slovita kino igralka Gloria Swanson je te dni imela pravdo za razporoko. Ko ji je sodni sluga prinesel polo o stroških je lepa dama ubogege slugo oklofutala. Sluga jo je tožil in mu je morala plačati 5000 angleških funtov odškodnine. Drugič si bo prej premislila.

Prosvetna skupščina.

Naša prosveta, ki ima za podlago večno veljavna načela krščanska, je krepko zasidrana med našim ljudstvom. To je pokazala nedeljska skupščina, občni zbor Prosvetne zveze v Gorici. Natrpna je bila široka dvorana samih odposlancev naših društev in krožkov. Ta velika udeležba pravi, da se vžigajo v srcih naših najboljših fantov in deklet vedno novi plameni in da ne bo več dolgo do dneva, ko bo mogočen kres krščanske prosvete visoko žarel vsemu primorskemu ljudstvu.

Občni zbor je otvoril predsednik, ki se je v iskrenih besedah spominjal naših voditeljev Prešerna, Slomška, Kreka. Nato je položil svoje račune osrednji odbor. »Ogromno delo!«, si je moral nehote priznati vsak udeleženec. Prosvetna zveza je svoje delovanje podesetorila. Nato so nastopali na lepo okrašenem odru naši fantje in dekleta ter razgrinjali slike o delu in njih samozavestne nastope! Velikanska navdušenost in izredna požrtvovalnost se je pokazala, ko so si člani sami nalagali prostovoljne žrtve samo, da bo prapor nosneje vihral... To že ni bil več navaden občni zbor, marveč pravi kulturni parlament, kjer so udeleženci živahno posegali v razgovor. In to brez prestanka do 4. ure popoldne. Od 9. ure in pol do 4. ure popoldne brez kosila in odmora. Ali ne govori to že dovolj jasno? V vseh je morala dozoreti trdna vera, da krepko reže valovje »naš čolnič«, dokler nam nebo ohrani take vnete prosvetne delavce. Zvečer je Prosvetna zveza priredila na čast udeležencem občnega zbora slavnostno akademijo.

Na sporedu so bili samospevi našega tenorista Bratuža, slavnostni govori o »očetu naših organizacij«, ki ga je govoril poslanec Besednjak; o »učitelju ljubezni do Boga in domovine« škofu Slomšku je govoril g. Terčelj in o pesniku Prešernu Rado Bednarik. Igralci iz Mirna so pa, brez slehernega pretiravanja poudarjamo, dovršeno podali Funtkovo »Tekmo«. Vsi gostje so bili z akademijo zelo zadovoljni. Odposlanci prosvetnih društev z dežele so se pa z novimi načrti in novim pogumom vračali med svoje tovariše, da znova vzamejo v dlan dleto, ki kleše »poteze na obrazu našega naroda«.

Širite »Goriško Stražo«!

narod s tem, da sledi njegovim naukom in stopa po istih stopinjah v borbi za narodna prava in čast božjo kot jih je utrl dušni oče Slovencev — veliki Slomšek. Kaj je pač vse javno življenje Slovencev danes kot svetel odsev Slomškove višje ideje, sad njegovih spisov, uspeh njegovega požrtvovalnega dela. On je bil tisti čarobni mož, ki je z ne tako čudodelno spretnostjo znal ubrati skladne melodije, ki odgo-varjajo božjim postavam in nazorom našega naroda. Tu sta se srečali dve skladni naravi: Slomšek na eni strani in ljudstvo na drugi. Drug je drugega razumel, zato sta se vzljubila, da živi Slomšek še vedno v narodu po svojih idejah, a narod živi v njih.

Slomšek stoji pred nami kot neprekošljiv govornik, kot verski in narodni mučenik in nevtrahen branitelj narodnih pravic.

Ti pa slovensko ljudstvo, ne zabi nikdar Slomškovih nauk! Njegov blaženi duh naj bdi in čuje nad tvojo domovino, da ostane v tebi vedno živa zavest narodne vrednosti in naveda ponos. Njegov vzgled vžigaj srca Slovencev, da se navdušijo za tiste svetinje, za katere se je Slomšek tako nevstrašno boril: za vero in domovino.

(Konec).

Kaj je novega na deželi?

Podgora.

Imamo občinskega tajnika — kot drugod. Piše večkrat imena občanarjev — kot drugod. Tudi slovenska so ymes, in celo v večini — kot drugod. Toda gospodin tajnik ta slovenska imena občanarjev tako neznansko pači — kot nikjer drugod. Zato naj nekoliko pazi, sicer bo tudi v Podgori zmagala volja davke plačujočih občanarjev — kot drugod.

Slap pri Vipavi.

Po dolgem času smo dobili dne 5. novembra v našo župnijo novega dušnega pastirja v osebi č. g. Ivana Vadnjala. Župljani so priredili lep sprejem. Novega č. g. žup. upravitelja so pozdravili: šol. mladina, Mar. dekl. družba, občinski zastop ter »Slov. izobr. društvo«. Naj bi pri srčnosti in iskrenosti, ki je vladala pri sprejemu, ostala trajna in nespremenjena. Novemu č. g. žup. upravitelju želimo obilo sreče in blagoslova v njegovi službi. Bog naj ga ohrani dolgo vrsto let med nami! — Poročil se je v Hrenovcih pri Postojni g. Alfonz Volk, tukajšnji župan in predsednik »Slov. izobr. društva« z g.čno Mici Smerdel. Bilo srečno! — Naše društveno življenje ne more priti do pravega razmaha, ker nimamo svojih stalnih prostorov. Sedaj smo se preselili iz župnišča v obč. hišo, pa le začasno, ker bodo začeli v kratkem gospodovati drugi ljudje. Upamo pa, da pridemo v doglednem času, če Bog da in bodo pomagali ljudje, do svojih lastnih prostorov.

Gor. Branica.

Že več let sem nam poskrbi naš skrbni dušni pastir za lepo pobožnost ob priliki shoda sv. Katarine, naše patrone. Ker imamo ta dan tudi češčenje presv. Srca Jezusovega, združimo to pobožnost s tridnevnicco. Letos smo pa ta praznik še bolj slovesno obhajali. Pobožnost se je pričela že v ponedeljek. Prisrčni govori g. dr. Tula privabili so večinoma vse vernike k sv. zakramentom. Prav malo jih ni opravilo sv. spovedi. Spodbudno je bilo gledati v torek in sredo zjutraj skupno sv. obhajilo. V sredo po slovesni sv. maši, katero je daroval ob azistenci gabskega in štanjelskega gospoda č. g. šmarenški, je blagoslovil g. dr. Tul nov, krasen kip presv. Srca Jezusovega. Ta dar je poklonila domači cerkvi tukajšnja rojakinja gospa Viktorija C. iz znane Lovretove družine od Dolencev, bivajoča sedaj v Trstu. Blagi dobrotniki in celi njeni družini tisočera zahvala. Po blagoslovljenju so dvignili mladeniči kip in procesija z njim se je pomikala po Kodreški vasi. Pred kipom so trosile cvetice male deklice, ob kipu so pa korakali s svečami v rokah mladeniči. Marsikatero oko je zaroselo pri teh ganljivih trenutkih. Omeniti še moramo, da so cerkev mladenke zelo okrasile. Vsem, ki so darovali za sveče, za prte in olje stotera zahvala. Mladeniči, ki ste se trudili z delom za našo silo in slavolok, tudi Vam najto-plejša zahvala. Presveto Srce Jezusovo, blagoslovi celo našo duhovnijo!

Rihemberg.

Na naši postaji se včasih uveljavljajo kaj čudne metode. Kakor običajno je tudi letos šlo dosti ljudstva na sejem sv. Andrija v Gorico. Toda g. postajenačelnik ni smatral za potrebno, da odpre blagajno nekoliko poprej kot običajno. Vlak prisopiha in ljudje so morali po sili v vlak brez voznih listkov. Tu jih je pa nadzornik, sicer prijazno, poterjal za globo. Morali so jo plačati hočeš, nočeš. Toda po krivici. Kriv je bil le rihemberski postajenačelnik, oziroma njegova komodnost. Prosimo železniško upravo, da poduči svoje uslužbenke, naj s takimi rečmi ne vzbujajo ljudskega ogorčenja.

Kozana.

(Poroka.)

Dne 24. m. m. se je poročil g. Josip Erzetič z g.č. Olgico Debenjak. Želimo obilo sreče!

Kanal.

»M. D.« vabi domačine in okoličane na krasno dramatično prireditev: »Mala pevka«, ki se bo vršila v nedeljo 6. in v torek 8. t. m. Vsakdo bo z največjim zanimanjem sledil tem ganljivim prizorom. Pripravljen je krasen oder.

Lokavec pri Ajdovščini.

Šolsko prireditev bodo imeli v Lokavcu v soboto in nedeljo. Na sporedu so pevske točke, deklamacije, prizori, igra itd. Sv. Miklavž nastopi s spremstvom in obdari male in velike po — zaslužnju. — Začetek ob 5. uri popoldne.

Ločnik.

Skozi našo lepo vas teče južna železnica proti Gorici, oziroma proti Korminu. V Ločniku je dosti Italijanov, je pa tudi precejšnje število Slovencev; posebno v selu Gradišči, kjer govorijo med seboj slovensko! Od nekdanjega pa so skozi vas hodili v podgorsko tovarno delavci in delavke iz bližnjih brislih vasi si služili svoj kruh. In zato je uprava južne železnice prav ravnala, da je ob progi postavila svarilne napise v italijanskem in slovenskem jeziku, če je bil kak prehod prepovedan in ljudje so vedeli pri čem so. Po vojni je, žal, vse drugače. Ne vidimo nikjer nikakega napisa, ki bi naznanjal, da je tu ali tam prepovedano hoditi. V sled tega pride marsikdo v zadrego, ker ne ve za prepoved. Večkrat se opazi, da ustavijo stražarji tega ali onega Brica na še precej uglajeni stezi, rohneč nad njim in žugajoč mu s kaznijo do 100 L. In ljudje se opravijo jezijo češ: Zakaj pa ne postavijo napisov, da je prepovedano onod hoditi itd. Mnogo jeze bi prihranili žel. stražam, še več pa ljudstvu, ako bi uprava železnice postavila dvojezične napise, da je ta ali oni prehod prepovedan. Upamo, da bo železniška uprava kaj ukrenila, da bo prav za njo in za nas.

Cerkno.

(Prefektov obisk.)

V nedeljo 22. t. m. je posetil našo občino prefekt furlanske province, gosp. Umberto Ricci. Prišel je ob 3.30 uri popoldan iz Idrije, kjer je prisostvoval otvoritvi nove bolnišnice in položitvi temeljnega kamena za gasilni dom. Gospod prefekt je prispel v Cerkno v spremstvu svojega kabinetnega načelnika cav. Belazzi, idrijskega podprefekta cav. Dr. Morretto in drugih funkcionarjev. Pred finančno vojašnico v Cerknem je prefekta sprejel župan g. Ernest Rojic z občinskimi tainiki g. C. Čukom in celokupnim starešinstvom. Prisostvovalo je sprejemu nadalje vse tukajšnje uradništvo, duhovščina, poveljnik vojaške posadke v Novakih, poveljnik finančne tenence v Cerknem, didaktični ravnatelj z učiteljskim zborom in učenci tukajšnje šole, požarna bramba ter mnogobrojno občinstvo. Po prvem podravu s strani župana je gospa Vika Štravs podarila prefektu lep šopek cvetlic in izrekla dobrodošlico. Sledilo je predstavljanje in nekaj pesmi šolskih otrok. Gospod prefekt se je nato podal s spremstvom in predstavniki na občinski urad. Tu je v daljšem govoru nagovoril prefekta župan E. Rojic ter mu predložil več spomenic, med drugim tudi prošnjo za vspostavitev cerkliške sodnije. Gospod prefekt se je nato razgovarjal z občinskimi svetovalci o žganjekuhi, cestah in drugih zadevah, za kar je kazal veliko zanimanje in obljubil odpomoč. Prečast. gospod dekan Ivan Kunšič

je prefektu predložil prošnjo za obnovo zvonov različnim cerkvam v občini, katerim so bili zvonovi med vojno odvzeti. Načelnik prostovoljnega gasilnega društva g. Franc Peternelj je prefektu poročal o društvu in mu predložil gnotni položaj istega, na kar je gospod prefekt poklonil društvu znesek lir 500.— in obljubil še nadaljno pomoč. Ob 7. uri zvečer je občina priredila v okusno opremljeni dvorani restavracije Makuc banket, katerega se je udeležil visoki gost s spremstvom in povabljenici. Med banketom je orkester g. Metoda Peternelja izvajal zbrane skladbe najboljših mojstrov ter žel pohvalo g. prefekta in vseh prisotnih gostov. Gospod prefekt je obiskal tukajšnji čipkarski tečaj in se je zelo pohvalno izrazil o izdelkih. Obiskal je nadalje izložbo intarzijskih slik g. Metoda Peternelja, ki so vzbudile izredno občudovanje ter veliko zanimanje za to umetnost. V šoli je gospod prefekt poklonil šolskemu patronatu na roke didaktičnega ravnatelja znesek L 1000.— za nakup šolskih knjig revnim učencem. Obdaril je s zneskom L 100.— tudi učenko Marijo Obid. Gospod prefekt je prenočil v Cerknem kot gost g. dekana Kunšiča in se v ponedeljek zjutraj odpeljal, pozdravljen od župana, dekana in občinskega odbora. Pri tej priliki se je gospod prefekt mogel uveriti, da je slovensko ljudstvo trezno in marljivo in da rado prevzema nase vsa državljanska bremena, a zahteva tudi vse pravice do pičice.

Idrijske novice.

Koncert.

Pevski odsek »Katoliške delavske družbe« je priredil v nedeljo 22. novembra t. l. svojo običajno Ceciljanko. Na vsopred je postavil 6 mešanih in 2 moška zbora. Med pevskimi točkami je sviral orkester istega društva. Vsa prireditev tega marljivega društva pomenja znaten korak navzgor proti ciljem, ki jih hoče doseči s hvalevredno nezlomljivo vstrajnostjo. Skoraj vse pevske točke bogate vzporeda so se izvajale z brezhibno preciznostjo in z naravnost vzgledno disciplino. Napredek, ki ga je zbor izvršil od svojega zadnjega koncerta, je bil jasen za vsa koga že ob nastopu samem in toliko bolj že ob prvih akordih, ki so ubrano udarili na ušesa hvaležnega občinstva, ki je napolnilo prostrano dvorano Didičevega hotela do zadnjega kotička. V tem pogledu ni zbor zagrešil ob vsem prednašanju najmanjšega prestopka. Zasedba posameznih glasov, če izvajamo nekoliko prešibke base v širjem zboru, je bila vzorna. Vsa ornametika, izvajana po posameznih glasovih je bila izrazita, a nikdar vsiljiva. V polihromiji so doneli vsi štirje glasovi organsko ubrano, kar ni majhna vrlina, če se pomisli na številno in kakovostno heterogenost sodelujočih. Zborov pevovodja je premagal tu naravnost ogromno oviro, ki bi mogla ob njegovih manjših pazljivosti spraviti iz ravnovesja glasovno razmerje in docela pokvariti uspeh večera. Kar me je pa naravnost presenetilo, je bila do skrupuloznosti izvedena jasna izgovorjava in čista artikulacija. Dvigniti to, med nami še tako zanemarjeno stran pevske umetnosti, do take višine, je gotovo največja zasluga, ki si jo je do sedaj iztekel g. pevovodja. Če izvajam »Zvezin učiteljski zbor«, nisem še nikdar slišal zbora, ki bi se povslej do take višine, a niti Zvezin zbor ne artikulira boljše. Poslušalec je mogel slediti v nedeljo brez najmanjšega truda besedilo prednašanih pesmi, in sicer v prav vseh fazah zelo izrazite dinamike. Pohvalno mi je omeniti v tej zvezi krasno izvedene pianissime. Do veličastnih fff ima pa zbor še precej dolgo pot. To pa ni nič čudnega, če pomi-

slimo, da je širji zbor sestavljen iz mnogih novincev. Ves temperament pevovodje ni mogel nadomestiti tega nedostaka; — nasprotno — je nerazmerje med njegovo voljo in resničnim učinkom še povečal.

Izmed prednašanih pesmi je najbolj ugajala Adamičeva »Serenada« za moški zbor in istega skladatelja v narodnem duhu zložena »Nekje v Franciji« za mešan zbor, kateri sta se na splošno viharno željo ponovili. Naj omenim tukaj, ne kot grajo, da je ponovitev bila v obeh slučajih slabša kot prvo prednašanje. Serenadi je brezdvomno pomagal do tega uspeha prijeten glas solista g. Rundiča, ki je svoj recitativni solo izvajal s tolikim doživljem, da si je menda večina ženskega občinstva za hip zaželela postati predmet večerni pozornosti tako ljubkega vasovalca. Najmanj so se vsekakor posrečili Lajovčevi »Pastirčki«. Kljub pogojeni interpretaciji je uspeh te krasne pesmi izostal in sicer predvsem radi prešibkega basovnega temelja. Pesem je obvisela nekje v zraku in končala z neprecizno zaključenim akordom. To pesem bi bil moral prednašati ožji mešani zbor, ki bi bil iz nje gotovo napravil biser koncertnega večera. Tudi orkester je izvršil častno prevzeto nalogo. Ne morem si kaj, da bi iskreno ne častital marljivemu zboru in zlasti njegovemu požrtvovalnemu pevovodju, ki je odprl s svojim globokim razumevanjem novo dobo tega zbora. Naj ne odnehata niti prvi niti drugi na sredi poti, da bo Idrija še večkrat deležna tako opojne pijače iz kristalne čaše umetnosti. — Priporočal bi pa prirediteljem toplo, da se v bodoče izognejo »pogrbenim mizam« ki so kot nalašč za to, da se poslušalec pokvari sleherni vžitek. »Dulce et utile« je v tem slučaju doživel svoj klasičen fiasco.

H.

Darovi.

Na svatbi g. Pahorja iz Kojsega in g.čne Marije Dornik so darovali svatje 60 lir za dijaka Ivana Lenardiča. Srčna hvala darovalcem, obilo sreče novoporočencema!

Za »Slovensko sirotišče«: O priliki svatbe g. Ant. Matelič, Livek Ravne 91 in g. Zorke Hrast so darovali 65 L. Na mnoga leta in obilo sreče! — Čč. bogoslovci goriški 20 L; p. n. Rejec in Feigel 25 L (Enako svoto tudi za Dijaško kuhinjo); p. n. Dr. Vladimir Orel, odvetnik v Gorici, 50 L; p. n. Benedikt Poniž o priliki godu sv. Andreja 50 L; Ajdovski dobrotnik 10 L; Preč. g. Matija Ivančič, kurat v Gabrijah, 50 L.

Za »Alojzijevešče«: N. N. za Miklavža daroval 50 L. Prisrčna hvala!

Gospodarska zadruga za goriško okolico v Vrtojbi

vabi na

izredni občni zbor,

ki se vrši dne 13. decembra 1925 ob 2. uri popoldne v obč. domu v Vrtojbi s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o delovanju zadruge tekom kromp. sezone 1925. — 2. Prečitanje bilance letošnje kromp. sezone. — 3. Morebitni predlogi.

Odbor.

ROB. BERKA

se je
PRESELIL

s svojim ZOBOTEHNIŠKIM ateljejem
na
Corso Verdi 36, Gorica

Došle so fotografije za slovenske rimske romarje. Stanejo 5 lir 50 st. — Tisti, ki so jih naročili naj se zglasijo v Katoliški prodajalni via Carducci št. 2.

V Soči pri A. Flajsu sta na prodaj dva voza, eden lažji (Fleischwagerl) in eden težak (za ca 20 kvintalov), oba nova. Cena po dogovoru.

Trte cepljene in sadno drevje prodaja Rudolf Tavčar, Ivanjgrad p. Comeno. Cenik na zahtevo. — Več izveste pri Rajkotu Štepančiču, Via Ponte Isonzo 48. v Gorici.

Rabim žagarja, ki se razume tudi na elektriko, tudi z družino. Plača po dogovoru. — Valentin Valentinčič, Podbrdo 27.

Bik švicarske pasme, 14 mesecev star, težak 380 kg je na prodaj v Vel. Žabljah. Pojasnila daje župan.

Ugodna prilika! — Kateri Slovenec si želi utvariti miren dom v Sloveniji z nakupom lepega posestva? — Posestvo, katerega je 18 oralov, obstoji iz 9 oralov starega gozda ter 9 oralov njiv in sadonosnika; skupno iz treh parcel in leži na najlepši legi v vinorodnem kraju Krškega okraja na Kranjskem.

Prepkega pekovskega vajenca v starosti od 15—16 let, poštenih staršev, sprejemem takoj. — Ciril Tomsich, pek v Mirnu.

Zgodnji grah »Express« iz Erfurta po L 8.— kg prodaja J. Ušaj, Gorica, Via Favetti 6.

Gostilno sprejemem v najem. Najraje v mestu ali v bližini mesta. Ponudbe na upravo lista.

Lepa prilika! Na prodaj je skoro nov koleselj. Za ceno obrnite se v gostilno Piazza Catterini — Gorica.

Hlede Hilarij, priporoča svojo krojaško delavnico, Via S. Giovanni 2, Gorica. — Sprejema vsa v to stroko spadajoča dela. Cene zmerne, delo solidno.

Pozor! — Edina slovenska trgovina v Gorici v Raštelu pod oboki št. 37. z mrtvaškimi predmeti. Velika zaloga vsakovrstnih rakev, vencev, voščenih sveč, cvetlic za cerkve, nočomašnike, sv. obhajilo, birmance, neveste itd. Skladišče v prvem nadstropju. — Cene brez konkurence, postrežba točna. — Poskusite in prepričajte se! — Priporoča se slavnemu občinstvu Terezija Pavšič.

ZDRAVNIK

Dr. Just Bačar

Gorica, Viale 24 Maggio št. 9

Zdravljenje s Sollux-žarki in ultravijoletnimi žarki.

NAJBOGATEJŠO IZBERO

KLOBUKOV za gospe in gospodične

dobite v dobroznani modni trgovini

OTTILIA CALLIGARIS

Ulica Mameli 4. (prej Scuole)

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

špecialist za ustne in zobne bolezni, ordinira

v GORICI na Travniku 5/II.

od 9. do 12. in od 3. do 5.

V IDRIJI vsako prvo in tretjo soboto in nedeljo v mesecu (okr. hranilnica).

Naš zdravnik je

dr. RADO SFILIGOJ

Gorica, Travnik 5-I.

„Mundlos“ šivalni stroji „Göricke“ dvokolesa, motorini „Fiam“ belgijske puške se vdobe le pri Josipu Kerševaniju-Gorica

Piazza Cavour št. 9

Mehanična delavnica, Piazza Cavour šte. 5.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.
Blago solidno! Cene zmerne!

Plačam najvišje cene za kože lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d. Prodajam PASTI in POSEBNO MESO za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje — Nihče nima pravice kupovati zame.

WALTER WINDSPACH
GORICA - Via Carducci 6 - GORICA

Pozor na izpremenjeni naslov!

Prenovljena prodaja tkanin na račun narodnega udruženja tovarnarjev.

„AL RIBASSO“

VIDEM — Via Savorgnana 5 (vokal Via Cavour) — VIDEM

Kdor je podpisal „dolar“, naj se predstavi s pobotnico v našem skladišču, kjer dobi vsako blago za 10 od sto cenejše. — Ako nakupite za 250 lir blago se Vam je plačilo dolarja že povrnilo. — Nadalje naznanjamo, da se je s 1. decembrom pričela prodaja druge serije vseh predmetov v teku likvidacije. — Med blagom, ki se bo ob tej priliki prodajalo imamo na razpolago tudi blago za moške in ženske površnike po znižanih cenah od 30 do 50 od sto.

Navajamo cene nekaterih predmetov:

6 žepnih ropcev	za 7 lir
6 moških nogavic	10 "
3 pari naramnic	10 "
6 metrov otroških povojev	10 "
4 pari ženskih nogavic	10 "
6 brisač	11 "
6 prtičev	12 "
3 ženske jopice	19 "

1 maja in 1 spod. hlače iz baržunaste bombaževine	za 25 lir
Dvoobrazni boden za suknje 140 cm	22 "
Dvoobrazno blago za moške površnike 140 cm	25 "
Žamet za ženske površnike 140 cm	29 "
Žamet finejši	35 "
Težko blago „Fantasia“ za ženske površnike	49 "

Vsako blago, ki ne ugaja bodisi po kvaliteti bodisi po ceni, se vzame nazaj.

Posebni popusti za razprodajalce.

STALNE CENE

Ogled brez obveznega nakupa.

VIDEM - Via Savorgnana 5 - VIDEM